

Zaufanie do polityków w grudniu

Przedruk i rozpowszechnianie
tej publikacji **w całości** dozwolone
wyłącznie za zgodą CBOS.
Wykorzystanie **fragmentów**
oraz danych empirycznych
wymaga podania źródła

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku 14 stycznia 2016 roku

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

Polityków uwzględnionych w grudniowym¹ rankingu zaufania można podzielić – ze względu na stopień ich rozpoznawalności – na kilka grup. W pierwszej kolejności wymienić należy grupę tych, których znają wszyscy lub prawie wszyscy Polacy – należą do niej Andrzej Duda, Jarosław Kaczyński, Beata Szydło (po 100% rozpoznawalności) oraz Zbigniew Ziobro (98%), Paweł Kukiz i Antoni Macierewicz (po 96%). Ogromna większość badanych rozpoznaje także Grzegorza Schetynę (93%), Jarosława Gowina (87%), Ryszarda Petru (85%) oraz Mariusza Błaszczaka (77%). Blisko trzy czwarte ankietowanych kojarzy Mateusza Morawieckiego (74%) oraz Witolda Waszczykowskiego (73%). Nieco mniej osób rozpoznaje Annę Zalewską (70%) i Piotra Glińskiego (65%). Kolejną czwórkę polityków zna co prawda większość badanych, ale blisko dwie piąte ich nie rozpoznaje – są to Władysław Kosiniak-Kamysz i Elżbieta Rafalska (po 63% deklaracji znajomości) oraz Marek Kuchciński i Konstanty Radziwiłł (po 61%). Jeszcze mniej znany jest Włodzimierz Czarzasty (59%), a najmniej – Stanisław Karczewski, którego nie rozpoznaje ponad połowa Polaków (52%). Analizując poziom zaufania i nieufności do poszczególnych aktorów sceny politycznej warto mieć to na uwadze.

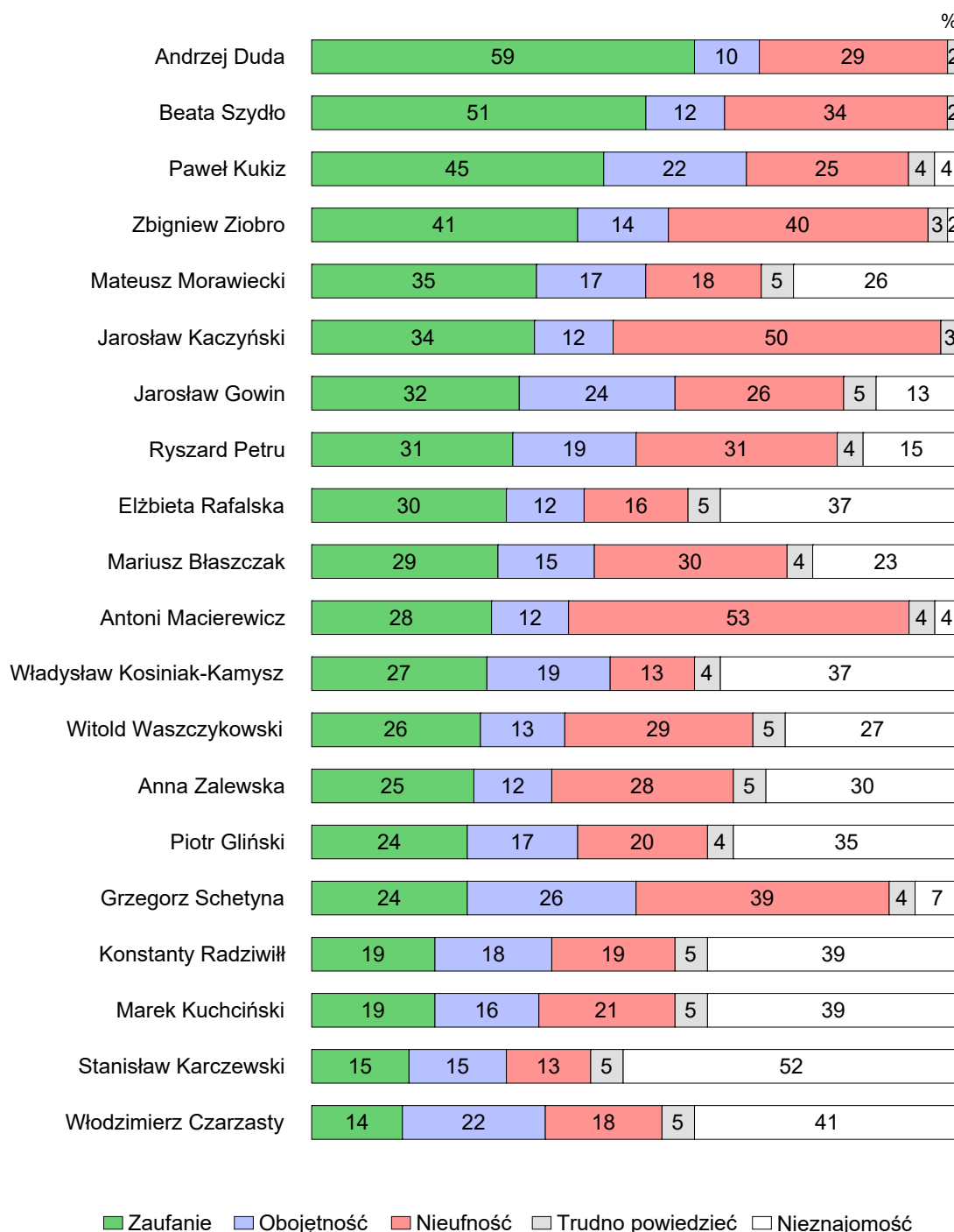
ZAUFANIE I NIEUFNOŚĆ

W pierwszej połowie grudnia – tak jak przed miesiącem – najwięcej Polaków deklaroowało zaufanie do Andrzeja Dudy (59%). W porównaniu z listopadem grupa osób ufających urzędującemu prezydentowi nieznacznie się zmniejszyła (o 2 punkty procentowe), jednocześnie przybyło tych, które deklarują w stosunku do niego nieufność (wzrost o 4 punkty, do 29%). W efekcie bilans społecznego zaufania i nieufności do Andrzeja Dudy jest taki sam jak we wrześniu br., ale nieco gorszy niż w październiku i listopadzie.

Na drugim miejscu w rankingu, z zaufaniem ponad połowy Polaków, znajduje się premier Beata Szydło (51%). O ile jednak odsetek deklarujących zaufanie do pani premier jest taki sam jak w listopadzie, o tyle w grudniu nieznacznie zwiększył się odsetek tych, którzy jej nie ufają (wzrost o 1 punkt, do 34%).

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (319) przeprowadzono metodą wywiadów bezpośrednich (face-to-face) wspomaganą komputerowo (CAPI) w dniach 1–11 grudnia 2016 roku na liczącej 1136 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

RYS. 1. STOSUNEK DO POLITYKÓW W GRUDNIU 2016

Pytanie brzmiało: *Ludzie aktywni publicznie – swoim zachowaniem, tym, co mówią, do czego dążą – budzą mniejsze lub większe zaufanie. Przedstawimy teraz Panu(i) listę osób aktywnych w życiu politycznym naszego kraju. O każdej z nich proszę powiedzieć, w jakim stopniu budzi ona Pana(i) zaufanie? Odpowiadając, proszę posłużyć się skalą, na której –5 oznacza, że osoba ta budzi w Panu(i) głęboką nieufność, 0 – że jest ona Panu(i) obojętna, a +5 oznacza, że ma Pan(i) do tej osoby pełne zaufanie. Oczywiście może się Pan(i) posługiwać innymi ocenami tej skali. Jeżeli kogoś Pan(i) nie zna, proszę powiedzieć.*

Odsetki badanych wyrażających zaufanie – wskazania punktów od +1 do +5, nieufność – wskazania punktów od –1 do –5, obojętność: 0.

Drugi z rzędu miesiąc nieznacznie zmniejszył się odsetek deklaracji zaufania do Pawła Kukiza (od listopada spadek o 1 punkt procentowy, do 45%). Tak jak przed miesiącem nieufność do lidera Kukiz'15 deklaruje co czwarty badany (25%).

Podobnie jak w listopadzie, społeczeństwo jest podzielone w postrzeganiu Zbigniewa Ziobry. Co prawda od poprzedniego miesiąca nieznacznie zwiększyła się grupa osób mających do niego zaufanie (wzrost o 1 punkt procentowy, do 41%), ale nie ufa mu niemal tyle samo ankietowanych (40%, od listopada bez zmian).

Kolejne miejsce pod względem odsetka deklaracji zaufania zajmuje Mateusz Morawiecki, któremu ufa obecnie 35% badanych, czyli tyle samo co w listopadzie. Mimo znaczącego wzrostu odsetka osób deklarujących nieufność do wicepremiera, ministra rozwoju i finansów (o 4 punkty procentowe, do 18%) nadal ma on zdecydowanie pozytywny bilans zaufania i nieufności. Warto jednak dodać, iż odsetek deklaracji nieufności do Mateusza Morawieckiego jest najwyższy od grudnia 2015 roku, czyli od czasu, kiedy po raz pierwszy został uwzględniony w naszym rankingu.

Mniej respondentów niż w listopadzie ufa Jarosławowi Kaczyńskiemu (34%, spadek o 3 punkty procentowe), ponadto w przypadku prezesa Prawa i Sprawiedliwości bilans zaufania i nieufności wypada zdecydowanie negatywnie, gdyż – tak jak w ubiegłym miesiącu – połowa badanych mu nie ufa (50%).

Częściej pozytywnie niż negatywnie odbierany jest natomiast Jarosław Gowin, któremu ufa niemal jedna trzecia badanych (32%, od listopada spadek o 1 punkt procentowy), a nie ufa nieco ponad jedna czwarta (26%, bez zmian). Natomiast w przypadku Ryszarda Petru deklaracje zaufania i nieufności się równoważą (po 31%). Ponadto w porównaniu z listopadem znacząco zmniejszył się odsetek osób mających zaufanie do lidera Nowoczesnej (o 4 punkty procentowe) i jednocześnie wzrósł odsetek deklarujących nieufność (o 2 punkty).

W stosunku do listopada pogorszył się także społeczny odbiór Elżbiety Rafalskiej i Mariusza Błaszczaka. Minister rodziny, pracy i polityki społecznej ufa obecnie 30% badanych (spadek o 2 punkty procentowe), a nie ufa 16% (wzrost o 3 punkty). Zbliżony odsetek deklaracji zaufania ma Mariusz Błaszczak (29%, spadek o 2 punkty). O ile jednak Elżbieta Rafalska nadal cieszy się pozytywnym bilansem zaufania i nieufności, o tyle w przypadku ministra spraw wewnętrznych i administracji, po zwiększeniu się grupy deklarujących nieufność (od listopada o 3 punkty procentowe, do 30%), możemy mówić o minimalnej przewadze nieufności.

Na kolejnym miejscu pod względem deklaracji zaufania znalazł się polityk mający najgorszy bilans zaufania i nieufności spośród dwudziestu uwzględnionych w grudniowym rankingu, czyli minister obrony narodowej Antoni Macierewicz, któremu ufa 28% badanych (od listopada bez zmian), a nie ufa ponad połowa (53%, wzrost o 2 punkty procentowe). Niewiele mniej osób deklaruje zaufanie do Władysława Kosiniaka-Kamysza (27%, spadek o 1 punkt), jednak lider Polskiego Stronnictwa Ludowego jest znacznie mniej znany niż minister obrony narodowej i znacznie mniej osób mu nie ufa (13%, bez zmian), co sprawia, że w jego przypadku bilans zaufania i nieufności jest dodatni.

Negatywny bilans zaufania i nieufności mają natomiast politycy, którzy są podobnie postrzegani – Witold Waszczykowski i Anna Zalewska. Ministrowi spraw zagranicznych ufa obecnie 26% badanych (od listopada wzrost o 1 punkt), a nie ufa 29% (wzrost o 2 punkty), natomiast minister edukacji narodowej obdarza zaufaniem co czwarty respondent (25%, bez zmian), a nie ufa jej 28% (wzrost o 2 punkty).

Znaczący wzrost deklaracji zaufania do Piotra Glińskiego (o 4 punkty procentowe, do 24%) przy stabilizacji wielkości grupy deklarującej nieufność do niego (20%) skutkuje w tym miesiącu pozytywnym bilansem zaufania i nieufności. Zupełnie inny jest społeczny odbiór Grzegorza Schetyny, któremu co prawda również ufa 24% badanych (od listopada bez zmian), ale nie ufa mu znacznie więcej (39%, spadek o 1 punkt), co powoduje, że znalazł się on na trzecim miejscu – za Antonim Macierewiczem i Jarosławem Kaczyńskim – pod względem liczebnej przewagi deklaracji nieufności nad deklaracjami zaufania.

Nadal bardzo podzielony jest społeczny odbiór Konstantego Radziwiłła. Minister zdrowia wzbudza zaufanie i nieufność u takiej samej liczby badanych (po 19%), a nieznacznie mniejsza grupa deklaruje wobec niego obojętność (18%).

W porównaniu z listopadem pogorszył się odbiór Marka Kuchcińskiego – w takim samym stopniu ubyło osób deklarujących do niego zaufanie (o 2 punkty procentowe, do 19%), a przybyło deklarujących nieufność (o 2 punkty, do 21%). Nieco gorsze niż miesiąc temu są też notowania Stanisława Karczewskiego, któremu ufa obecnie 15% badanych (spadek o 1 punkt), a nie ufa 13% (wzrost o 1 punkt). Marszałek Senatu jest znacznie mniej znany niż marszałek Sejmu, ale ma nieco lepszy bilans zaufania i nieufności. Gorzej od obu marszałków odbierany jest Włodzimierz Czarzasty, któremu ufa 14% badanych (od listopada spadek o 1 punkt), a nie ufa 18% (bez zmian).

Tabela 1. Zmiany **zaufania** do polityków

Politycy	Wskazania respondentów według terminów badań													
	2015		2016											
	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
	w procentach													
M. Błaszczak	18	20	23	22	30	31	29	28	31	33	33	33	31	29
W. Czarzasty	-	-	-	15	15	17	18	15	14	13	17	15	15	14
A. Duda	55	52	56	56	59	58	57	58	62	64	59	62	61	59
P. Gliński	13	16	18	17	24	21	23	-	23	21	20	20	20	24
J. Gowin	29	30	27	29	33	35	31	29	32	33	32	35	33	32
J. Kaczyński	32	30	34	33	36	36	32	36	37	37	37	37	37	34
S. Karczewski	-	8	-	-	15	15	17	15	15	16	16	16	16	15
W. Kosiniak-Kamysz	22	25	25	23	31	31	33	27	27	28	29	29	28	27
M. Kuchciński	-	13	14	16	21	19	20	18	19	20	20	20	21	19
P. Kukiz	44	45	45	49	52	51	45	44	48	47	47	47	46	45
A. Macierewicz	19	22	26	26	28	28	27	27	30	30	29	30	28	28
M. Morawiecki	-	18	22	24	31	28	29	28	33	32	30	36	35	35
R. Petru	30	39	37	36	39	41	39	33	33	33	33	35	35	31
K. Radziwiłł	-	-	-	-	-	21	20	20	22	22	21	20	19	19
E. Rafalska	-	-	6	11	24	29	26	-	29	29	28	34	32	30
G. Schetyna	33	32	32	31	32	30	31	26	25	25	29	27	24	24
B. Szydło	43	46	49	49	52	52	48	50	54	55	50	57	51	51
W. Waszczykowski	-	16	19	22	31	28	27	26	30	28	30	26	25	26
A. Zalewska	-	-	10	-	-	-	-	-	-	21	23	25	25	25
Z. Ziobro	29	31	35	33	39	40	-	36	42	42	43	44	40	41

Tabela 2. Zmiany **nieufności** do polityków

Politycy	Wskazania respondentów według terminów badań													
	2015		2016											
	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
	w procentach													
M. Błaszczak	20	23	22	20	29	29	28	26	24	24	29	28	27	30
W. Czarzasty	-	-	-	21	20	17	20	18	17	19	19	20	18	18
A. Duda	19	30	28	27	28	29	30	27	24	24	29	25	25	29
P. Gliński	14	20	22	19	22	21	23	-	18	19	22	21	20	20
J. Gowin	25	28	30	28	27	27	28	29	26	26	29	26	26	26
J. Kaczyński	49	53	49	50	49	48	53	49	47	47	49	49	50	50
S. Karczewski	-	6	-	-	11	11	13	12	10	11	13	14	12	13
W. Kosiniak-Kamysz	7	11	12	14	15	12	14	11	13	13	12	13	13	13
M. Kuchciński	-	16	17	14	16	18	21	18	18	18	23	19	19	21
P. Kukiz	27	27	28	25	25	22	27	26	24	25	24	27	25	25
A. Macierewicz	55	55	50	45	49	50	51	49	48	48	50	52	51	53
M. Morawiecki	-	7	8	9	9	9	10	12	11	11	16	14	14	18
R. Petru	14	18	26	26	27	28	29	31	31	29	30	32	29	31
K. Radziwiłł	-	-	-	-	-	11	12	18	12	13	18	21	18	19
E. Rafalska	-	-	5	10	13	12	13	-	11	11	14	12	13	16
G. Schetyna	24	27	32	32	34	35	34	40	41	40	36	39	40	39
B. Szydło	27	33	31	33	33	32	35	32	29	29	34	31	33	34
W. Waszczykowski	-	12	18	17	24	25	26	24	21	20	24	29	27	29
A. Zalewska	-	-	7	-	-	-	-	-	-	13	19	25	26	28
Z. Ziobro	41	44	39	39	39	38	-	38	38	36	39	37	40	40

Podsumowując warto zauważyć, iż – biorąc pod uwagę łączne odsetki badanych deklarujących zaufanie i nieufność do poszczególnych polityków – w porównaniu z listopadem znacząco poprawił się społeczny odbiór wicepremiera, ministra kultury i dziedzictwa narodowego Piotra Glińskiego, natomiast pogorszył się – prezydenta Andrzeja Dudy, lidera Nowoczesnej Ryszarda Petru, ministra spraw wewnętrznych i administracji Mariusza Błaszczaka, minister rodziny, pracy i polityki społecznej Elżbiety Rafalskiej, marszałka Sejmu Marka Kuchcińskiego, wicepremiera, ministra rozwoju i finansów Mateusza Morawieckiego oraz prezesa Prawa i Sprawiedliwości Jarosława Kaczyńskiego.

ŚREDNIE NA SKALI ZAUFANIA

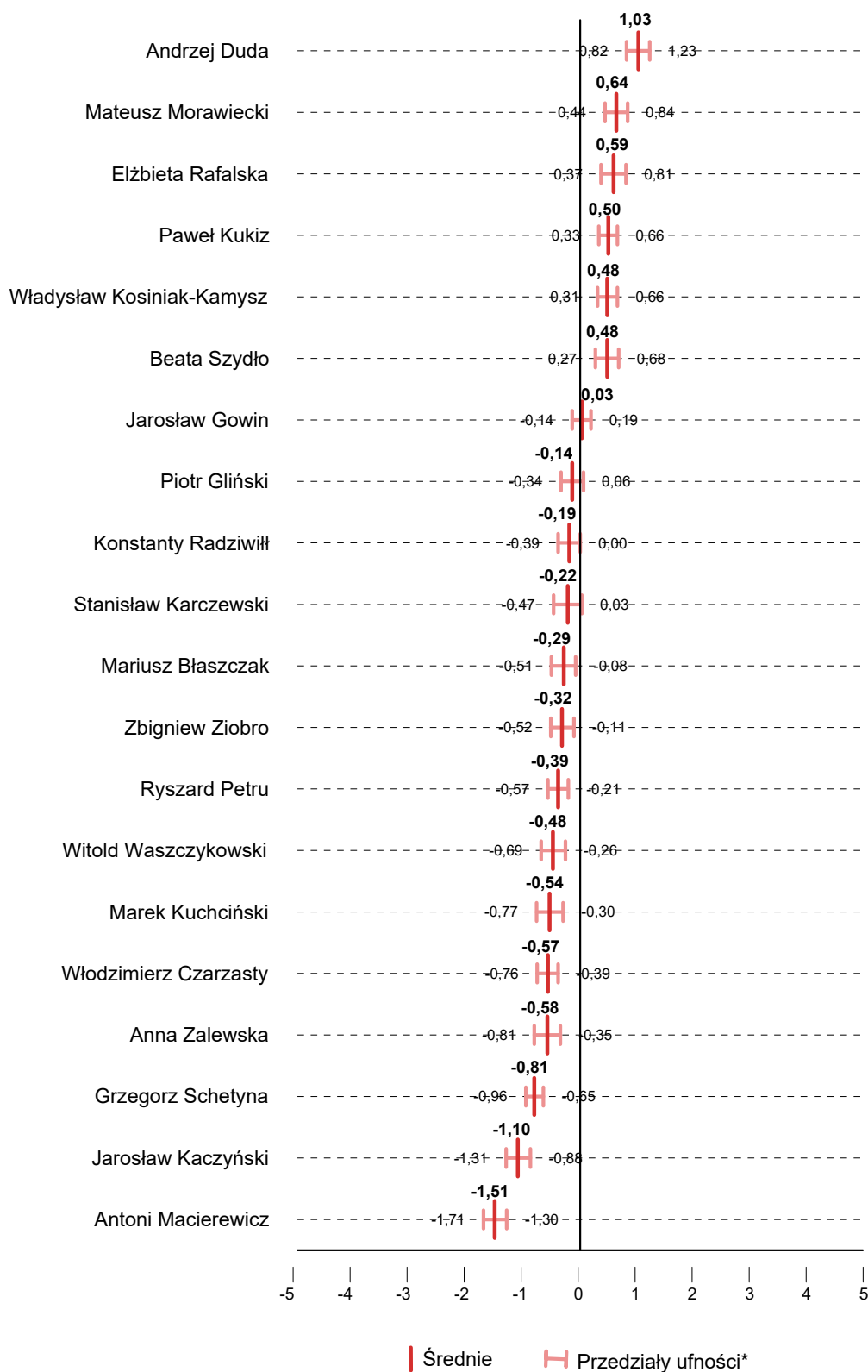
Badani określają swój stosunek do poszczególnych polityków posługując się 11-punktową skalą, której skrajne punkty można określić z jednej strony jako głęboką nieufność (-5), z drugiej zaś jako pełne zaufanie (+5). Przedstawione wcześniej wyniki pokazywały zasięg społecznego zaufania (wskazania punktów od +1 do +5) i nieufności (od -1 do -5), obojętność (0) oraz odsetki badanych nieznających poszczególnych polityków, a także tych, którzy nie potrafią określić swojego stosunku do tych osób. Przedstawione w tym rozdziale średnie są syntetycznymi i bardziej precyzyjnymi miarami pozwalającymi uchwycić siłę zarówno pozytywnych, jak i negatywnych nastawień do poszczególnych osób, a zarazem wyeliminować wpływ różnic wynikających ze stopnia ich znajomości.

Średnie na skali zaufania, jakie uzyskali politycy umieszczeni w grudniowym rankingu, mieszczą się w dość wąskim przedziale (najwyższa wartość w tym badaniu to +1,03, przy możliwym do uzyskania +5 oznaczającym pełne zaufanie, a najniższa -1,51, przy możliwym -5) i generalnie nie są wysokie. Można zatem powiedzieć, iż, ogólnie rzecz biorąc, politycy ci cieszą się dość umiarkowanym zaufaniem, a w wielu przypadkach różnice uzyskanych przez nich średnich na skali „nieufność–obojętność–zaufanie” nie są istotne statystycznie.

W grudniu na czele rankingu średnich na skali społecznego zaufania po raz kolejny znalazł się prezydent Andrzej Duda (średnia +1,03), który pod względem społecznego zaufania i nieufności nieznacznie wyprzedza wicepremiera, ministra rozwoju i finansów Mateusza Morawieckiego (jego średnia wynosi +0,64), co oznacza, że wśród osób kojarzących tych polityków ich odbiór jest zbliżony². Należy jednak zaznaczyć, iż w przypadku Mateusza Morawieckiego odnotowaliśmy istotny spadek średniej na skali społecznego zaufania.

² Różnica średnich A. Dudy i M. Morawieckiego nie jest istotna statystycznie na poziomie 0,05 (Test T).

RYS. 2. ZAUFAŃIE DO POLITYKÓW W GRUDNIU 2016 – ŚREDNIE NA SKALI OD -5 „GŁĘBOKA NIEUFNOŚĆ” DO +5 „PEŁNE ZAUFAŃIE”

*Dla poziomu ufności 95%

Kolejne cztery miejsca w rankingu średnich zajmują politycy, których rezultat jest istotnie gorszy niż wynik Andrzeja Dudy, ale – w kategoriach statystycznych – porównywalny z tym, jaki uzyskał drugi w tym rankingu Mateusz Morawiecki. Są to Elżbieta Rafalska (średnia na skali zaufania: +0,59), Paweł Kukiz (+0,50), Władysław Kosiniak-Kamysz (+0,48) i Beata Szydło (+0,48).

Znacząco gorzej od poprzedzającej go szóstki odbierany jest Jarosław Gowin (średnia na skali społecznego zaufania +0,03). Mimo że średnia Jarosława Gowina jest dodatnia, uzyskany przez niego wynik ze statystycznego punktu widzenia nie odbiega znacząco od wartości uzyskanych przez kolejnych pięciu polityków w tym rankingu, których średnie są ujemne, czyli Piotra Glińskiego (-0,14), Konstantego Radziwiłła (-0,19), Stanisława Karczewskiego (-0,22), Mariusza Błaszczaka (-0,29) oraz Zbigniewa Ziobrę (-0,32). Warto też dodać, iż politycy ci uzyskują negatywne średnie na skali zaufania, mimo że zaufanie do nich przeważa nad nieufnością (Piotr Gliński, Stanisław Karczewski) lub odsetki zaufania i nieufności się równoważą (Konstanty Radziwiłł, Mariusz Błaszczak i Zbigniew Ziobro), co jednoznacznie wskazuje, że badani deklarujący nieufność do tych polityków częściej posługują się bardziej skrajnymi wartościami na skali niż ci, którzy deklarują do nich zaufanie.

Wyraźnie gorsze wyniki od Jarosława Gowina, ale porównywalne z oddzielającą ich piątką polityków uzyskali w tym miesiącu Ryszard Petru (średnia -0,39), Witold Waszczykowski (-0,48) i Marek Kuchciński (-0,54). Ponadto w stosunku do listopada znacząco pogorszyła się średnia marszałka Sejmu na skali społecznego zaufania.

Na ujemnym krańcu tego rankingu, tak jak poprzednio, znalazł się Antoni Macierewicz ze średnią na skali zaufania -1,51, która wyraźnie odzwierciedla przewagę społecznej nieufności do niego nad zaufaniem. Ponownie też znacząco³ lepszą średnią niż minister obrony narodowej, ale również wyraźnie negatywną, uzyskał – przedostatni w tym rankingu – Jarosław Kaczyński (średnia -1,10). Na trzecim od końca miejscu – z wynikiem zbliżonym do rezultatu prezesa Prawa i Sprawiedliwości⁴ – znalazł się Grzegorz Schetyna (-0,81). Warto też dodać, iż lider Platformy Obywatelskiej pod względem średniej na skali społecznego zaufania wypada znacznie gorzej niż przewodniczący Nowoczesnej Ryszard Petru, natomiast jego wynik nie odbiega znacząco od średniej przewodniczącego Sojuszu Lewicy Demokratycznej Włodzimierza Czarzastego (-0,57). Porównywalny wynik uzyskała Anna Zalewska (-0,58), której średnia na skali społecznego zaufania jest jednocześnie

³ Różnica średnich J. Kaczyńskiego i A. Macierewicza jest istotna statystycznie na poziomie 0,05 (Test T).

⁴ Różnica średnich G. Schetyny i J. Kaczyńskiego nie jest istotna statystycznie na poziomie 0,05 (Test T).

znacznie lepsza od średniej Jarosława Kaczyńskiego, ale istotnie gorsza od wyniku Piotra Glińskiego.

Tabela 3

Politycy (kolejność według kierunku i wielkości zmian)	Zmiany średnich zaufania na skali od -5 do +5		
	XI 2016	XII 2016	Różnica
Piotr Gliński	-0,24	-0,14	0,10
Grzegorz Schetyna	-0,89	-0,81	0,08
Paweł Kukiz	0,43	0,50	0,07
Władysław Kosiniak-Kamysz	0,46	0,48	0,02
Konstanty Radziwiłł	-0,18	-0,19	-0,01
Jarosław Gowin	0,07	0,03	-0,04
Witold Waszczykowski	-0,42	-0,48	-0,06
Antoni Macierewicz	-1,44	-1,51	-0,07
Zbigniew Ziobro	-0,25	-0,32	-0,07
Jarosław Kaczyński	-1,00	-1,10	-0,10
Anna Zalewska	-0,46	-0,58	-0,12
Beata Szydło	0,63	0,48	-0,15
Włodzimierz Czarzasty	-0,41	-0,57	-0,16
Mariusz Błaszczak	-0,12	-0,29	-0,17
Elżbieta Rafalska	0,77	0,59	-0,18
Stanisław Karczewski	0,01	-0,22	-0,23
Andrzej Duda	1,27	1,03	-0,24
Ryszard Petru	-0,12	-0,39	-0,27
Mateusz Morawiecki	0,97	0,64	-0,33 *
Marek Kuchciński	-0,11	-0,54	-0,43 *

* Różnica średnich jest istotna statystycznie na poziomie 0,05

W porównaniu z listopadem wyraźnie pogorszył się społeczny odbiór marszałka Sejmu Marka Kuchcińskiego oraz wicepremiera, ministra rozwoju i finansów Mateusza Morawieckiego, o czym świadczy przede wszystkim znaczący spadek wartości średnich na skali społecznego zaufania, ale także pogorszenie się bilansu deklaracji zaufania i nieufności do tych polityków. Warto jednak zauważyć, iż Mateuszowi Morawieckiemu ufa znacznie więcej Polaków, niż deklaruje doń nieufność, natomiast w przypadku Marka Kuchcińskiego odsetki osób darzących go zaufaniem i deklarujących nieufność są zbliżone, z nieznaczną przewagą deklaracji nieufności.

Mimo że w porównaniu z listopadem wyraźnie zmalały odsetki respondentów deklarujących zaufanie, a jednocześnie wzrosły odsetki tych, którzy wyrażają nieufność do Andrzeja Dudy, Ryszarda Petru, Mariusza Błaszczaka i Elżbiety Rafalskiej, nie przełożyło się to na znaczący spadek ich średnich na skali społecznego zaufania. Andrzej Duda nadal pozostaje liderem rankingu, a osoby kojarzące Elżbietę Rafalską znacznie częściej obdarzają ją zaufaniem, niż deklarują nieufność.

Analizy statystyczne⁵ pokazują, że istnieje wyraźna dwubiegunowość w odbiorze polityków uwzględnionych w badaniu i przebiega ona przede wszystkim wzdłuż podziału na rządzących i opozycję. W uproszczeniu można powiedzieć, iż jeżeli ktoś obdarza zaufaniem Jarosława Kaczyńskiego i Antoniego Macierewicza, to najprawdopodobniej ufa także pozostałym politykom Prawa i Sprawiedliwości oraz przedstawicielom ugrupowań wchodzących w skład koalicji rządzącej, natomiast nie darzy zaufaniem polityków parlamentarnej i pozaparlamentarnej opozycji, z wyjątkiem Pawła Kukiza. Lider Kukiz'15 jest jedyną osobą spoza układu rządzącego, do której zaufanie istotnie pozytywnie koreluje z zaufaniem do polityków prawicy, zjednoczonej pod szyldem Prawa i Sprawiedliwości, a istotnie negatywnie – z zaufaniem do Ryszarda Petru i Grzegorza Schetyny. Ponadto zaufanie do polityków opozycji, poza Pawłem Kukizem, najsilniej koreluje z nieufnością do Antoniego Macierewicza i Jarosława Kaczyńskiego, a zaufanie do polityków obozu rządzącego – z nieufnością do Ryszarda Petru i, w mniejszym stopniu, do Grzegorza Schetyny.

Opracowała
Barbara BADORA

⁵ Zastosowano analizę korelacyjną i analizę głównych składowych.